

DOI: 10.32347/2076-815x.2025.88.177-191

УДК 711.4-72.01

д. арх., професор **Олійник О.П.**,
archiprestig@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6786-0633,
Національна Академія
образотворчих мистецтв і архітектури, м. Київ

СЕМАНТИКА ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ЇХ КОНФІГУРАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ

Досліджуються семантичні особливості громадських просторів з використанням методів синтаксичного аналізу, зокрема поняття конотації, що в даній статті пов'язується з поняттям ідентичності. Простежується вплив взаєморозміщення огорожувальних частин простору та його конфігураційних характеристик на приховані сенси, символіку простору та, відповідно, соціальну поведінку людей. Встановлено, що конфігурація громадських просторів визначає потенційні напрямки руху та характер діяльності відвідувачів, формує їх поведінку і, таким чином, транслює певні наративи та передає соціальні знання. Визначено, що абстрактні артефакти, які є носіями історії та ідентичності, містяться саме в конфігурації просторів, і відповідно можуть бути закладені в процесі формування простору. Метод просторового синтаксичного аналізу дає можливість досліджувати конфігураційні структури, проектувати їх в просторі-часі і тим самим транслювати в майбутнє. Автор простежує конотацію та семантику архітектурного простору на прикладі Єврейського Музею в Берліні. Визначено, що конфігурація просторів музею створює абстрактні артефакти, що втілюють концепцію музею та впливають на соціальну поведінку відвідувачів. Встановлено, що в процесі еволюції архітектурний простір може набувати нових значень, змінювати конотації. Існуючі історичні простори в процесі такого «стайлінгу» доповнюються новими конотаціями.

Ключові слова: теорія архітектури; громадський простір; національна ідентичність; символіка; конотативна семантика; просторовий синтаксис; конфігурація просторів.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень та публікацій.

Символіка громадських просторів пов'язана із тією соціальною та культурною інформацією, яку вони зберігають. Міський простір слугує символічною формою для нації, народу, епохи, а просторові системи – символічним текстом. Кожний архітектурний простір може нести цілий спектр значень, що по-різному прочитуються в різних культурних контекстах.

Приховані в глибині свідомості, але такі, що визначають поведінку людей, значення просторових форм утворюють поле «неявної» культури, що стійко транслюється з покоління в покоління [1,2].

Для дослідження морфології, синтаксису та семантики публічного простору подекуди вживають лінгвістичні терміни. Одним з таких понять, що використовують для розуміння семантики громадського простору, є *конотація*, лінгвістичний термін, що означає додаткове, окрім основного (денотативного) значення знака, що містить інформацію про емоції, асоціативно-образні уявлення і ніби заступає пряме об'єктивне значення [3]. Денотатом вважається клас речей, існуючих в реальності (наприклад, «вітальня», «хата-мазанка», «вулиця-коридор»), а конотація – це набір його конкретних якостей, які відрізняють його від інших в даний момент часу. Тобто денотат – це тип простору, а конотація – його смисли й емоційно-естетичні особливості, семантичне наповнення [3].

Розглядаючи семантичну складову архітектурного простору, слід відзначити дослідження К. Норберг-Шульца [5], що виділяє стійкі схеми просторового сприйняття та їх екзистенціальний сенс («Екзистенція, простір і архітектура»). Він обґрунтовує концепцію архітектурного простору як екзистенціального, модифікованого культурними символами і системою людських цінностей, зі стійкими феноменальними формами просторових уявлень [6]. Попередником теорії Норберг-Шульца був З. Гідіон з його визначальним дослідженням «Простір, час, архітектура» [7].

Ф. Чинь надавав великого значення розміщенню огорожувальних поверхонь в інтер'єрі, досліджуючи їх вплив на конфігурацію, сприйняття і символіку простору [8]. Різні способи сприйняття та когнітивного відображення громадських просторів досліджували Псарра та Граєвський [17]. Білл Хіллієр та Олена Олійник запропонували методи т.зв. просторового синтаксису для визначення конфігурації просторів [9, 14, 16, 18].

Умберто Еко досліджував поняття «конотація» в архітектурному просторі. Наукові праці Роба Кріє присвячені типології та морфології міських просторів, властивостям архітектурного простору та його символіці присвячена праця П. Голдбергера «Why architecture matters»; концепції «гетеротопії» міського простору – праці М. Фуко [10, 11, 12, 13].

Метою дослідження є дослідження семантики громадських просторів на основі методів синтаксичного конфігураційного аналізу.

Методика дослідження. У методології дослідження використано методи: просторового аналізу; дослідження значення розміщення базових огорожувальних поверхонь у сприйнятті простору; просторового синтаксису для розуміння конфігурації простору; аналіз сучасних тенденцій у формуванні

громадських просторів; досліджуються також процеси деконтекстуалізації, стайлінгу та зміни значень у формуванні простору. Автором досліджуються семантичні особливості громадських просторів, зокрема поняття конотації, що в даній статті пов'язується з поняттям ідентичності.

Ці методи дослідження сприятимуть збору, аналізу та інтерпретації даних, необхідних для досягнення мети статті та вирішення поставлених завдань.

Наукова новизна. У статті висвітлено семантичні особливості громадських просторів на основі методів синтаксичного аналізу, зокрема поняття конотації та ідентичності. Визначено вплив взаєморозміщення огорожувальних площин простору та його конфігурації на семантику простору та соціальну поведінку людей. Встановлено, що конфігурація громадських просторів визначає потенційні напрямки руху та характер діяльності відвідувачів, формує їх поведінку і, таким чином, транслює певні наративи та передає соціальні знання. Визначено, що абстрактні артефакти, які є носіями історії та ідентичності, містяться саме в конфігурації просторів, і відповідно можуть бути закладені в процесі формування простору.

Основна частина.

1. Конотація простору.

Умберто Еко [10] визначив, що архітектурний простір має кілька різновидів функцій: імперативну, естетичну, емотивну, фактичну та металінгвістичну (простір, який враховує оточення – площа з оточуючими будівлями, музей з експонатами). Всі ці функції можуть змінюватися, набуваючи нових значень. Для дослідження символіки простору Еко звертається до допоміжних знаків - «конотацій». Так висока, увінчана короною спинка та левові лапи на ніжках перетворюють стілець на трон; площа набуває урочистості, піднесеності за рахунок симетрії, підвищення та виділення центральної площини.

В сакральному або церемоніальному приміщенні його центральна частина подекуди акцентується подіумом, підвищенням. Те саме відбувається і в міських просторах: храмові комплекси (Акрополь), найважливіші державні будинки (Капітолій) розміщуються на підвищеннях, на постаменті, або на подіумі, що відриває цей простір від оточення, підносить його, тим самим підсилюючи його значимість [3].

2. Морфологія простору. Формування семантики простору за допомогою базових поверхонь.

Розміщення *огорожувальних площин* є важливою складовою візуального сприйняття простору. Положення огорожувальних поверхонь

певним чином організує простір, формує сприйняття і, відповідно, втілює певну символіку [8, р.406].

Ф. Чинь виділяє кілька видів розміщення горизонтальних площин: горизонтальна площина на контрастному тлі - утворює просте просторове поле; припіднята базова площина - є екстравертною, урочистою; заглиблена базова площина - є інтравертною, інтимною; горизонтальна площина, припіднята над землею - формує відокремлений просторовий об'єм.

Коли горизонтальна площина припіднята, це створює розповсюджуючий (екстравертний) вплив на простір. І навпаки, коли базова площина заглиблена, це має збиральний (інтравертний) вплив на простір. При цьому ступінь просторового зв'язку між базовою заглибленою площиною та підвищеною зоною залежить від перепаду рівнів [8]. (Рис.1). Приклади такого розміщення базових площин в архітектурних просторах наведені в табл.1.

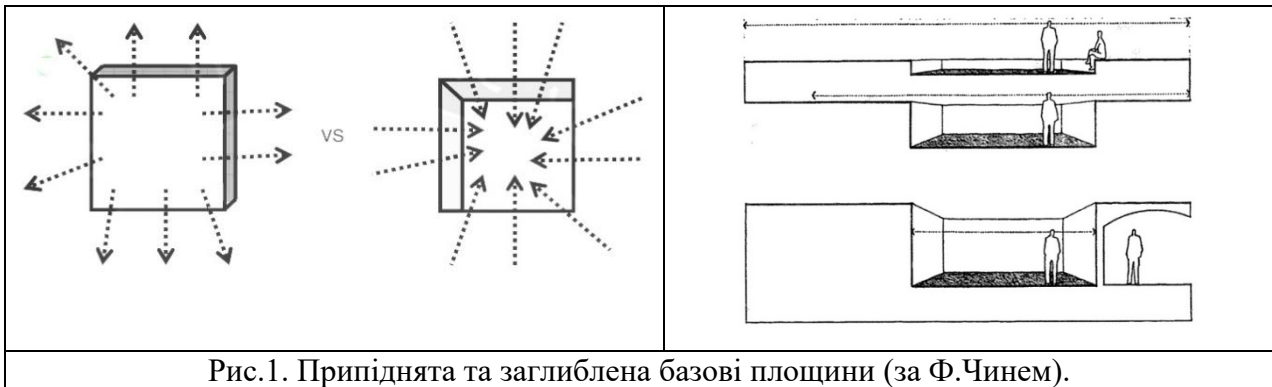

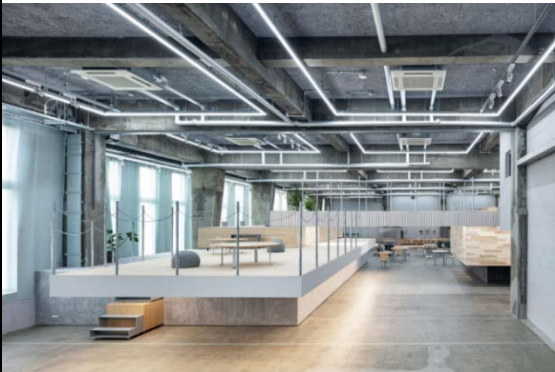
Рис.1. Припіднята та заглиблена базові площини (за Ф.Чинем).

Табл.1.

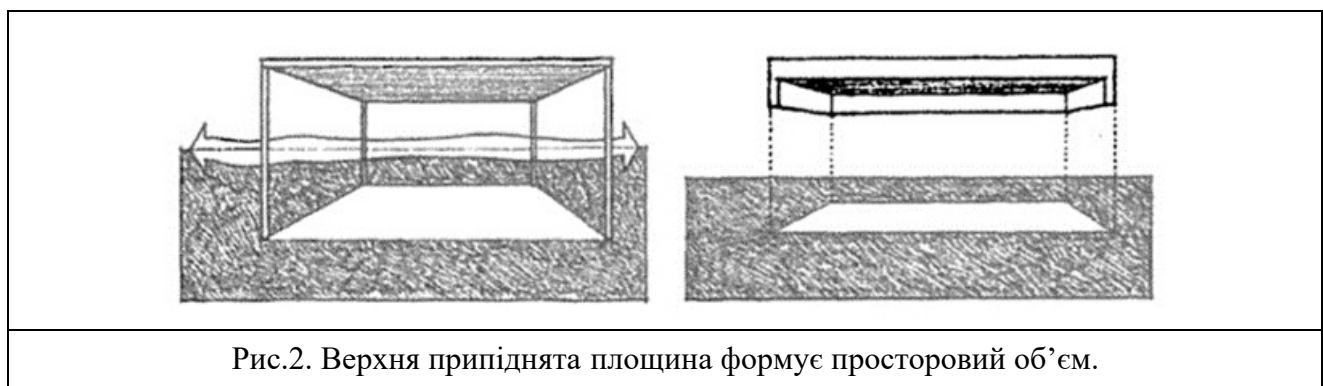
Приклади семантичного наповнення базової площини

1	2	3
Горизонтальна площина на контрастному тлі - просте просторове поле	Внутрішній простір	Зовнішній простір
	 Скляний будинок. Арх. Philip Johnson	 Piazza Rosa, Bergamo. Худ. Peter Fink

Продовження табл. 1

1	2	3
рипіднята базова площа - екстравертність, урочистість	 Ігровий багаторівневий офіс. Сідзуока, Японія. Shuhei Goto Architects	 «Фарнсуорт Хаус». Арх. Л. Міс ван дер Роє
Заглиблена базова площа - інтравертність, захищеність	 Магазин В.С. Морріса, Сан-Франциско, 1948—1949. Арх. Ф. Л. Райт.	 Рокфеллер центр. Нью-Йорк

Верхня, припіднята площа створює просторове поле між собою і площиною землі, і самостійно моделює просторові об'єми. Колони і стовпи встановлюють межі просторового поля, при цьому не заважаючи наскрізному просторовому току (Рис.2,3).

а)

б)

Рис.3. Приклади верхньої припіднятої площини в інтер'єрі: а) житлове приміщення, арх. Воротинцева; б) ТРК «Домосфера», хол. Арх. Н. Блажієвська, В. Гаврилюк.

Вертикальні обмежувальні площини. Вертикальні лінійні елементи утворюють межі просторового об'єму, розподіляють простір, спрямовують рух або зупиняють його. Одиначна вертикальна площина зупиняє рух і формує фронтальний простір. Кутова конфігурація створює просторове поле - з кута назовні. Паралельні площини спрямовують рух, орієнтований вздовж повздовжньої осі (Рис.4-6).

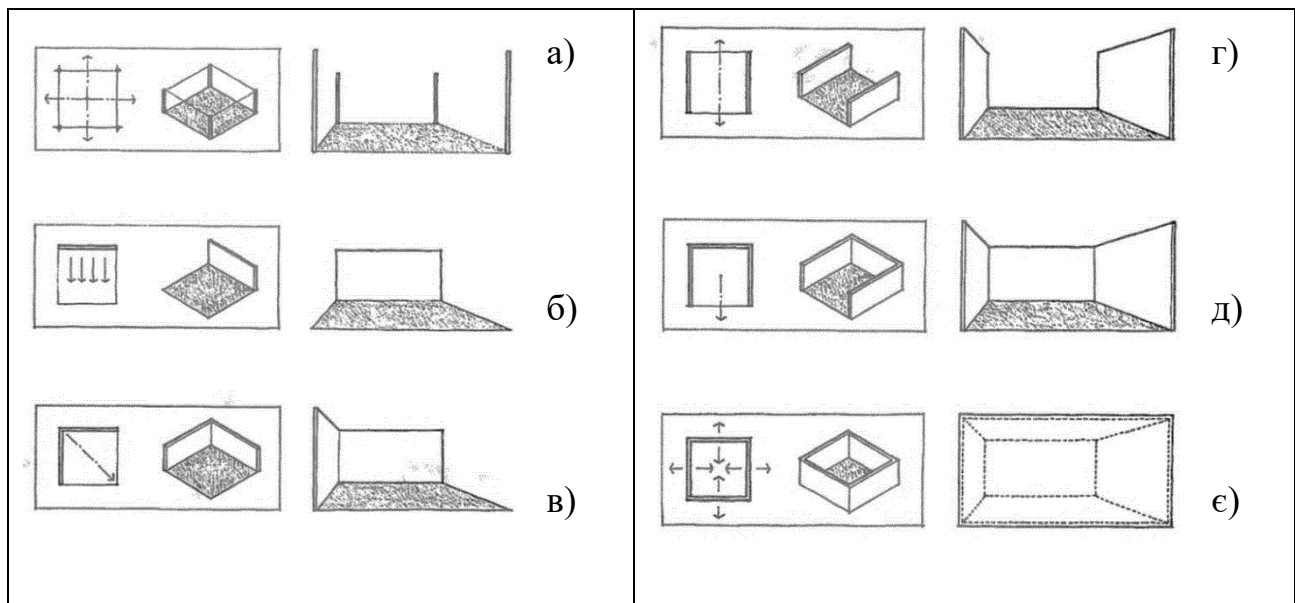

Рис.4. Вертикальні обмежувальні площини: а) відсутні вертикальні площини – рух необмежений; б) одиначна вертикальна площина зупиняє рух, формує фронтальний простір; в) кутове розміщення вертикальних площин створює поле, спрямоване з кута назовні; д) дві паралельні площини спрямовують рух вздовж повздовжньої осі; е) паралельні площини з перпендикулярною стіною зупиняють рух; є) чотири обмежувальні площини утворюють замкнений простір.

Рис.5. Приклад фронтальної вертикальної площини. Павільйон в Барселоні, арх. Міс ван дер Рое. Фото: Pete Sieger

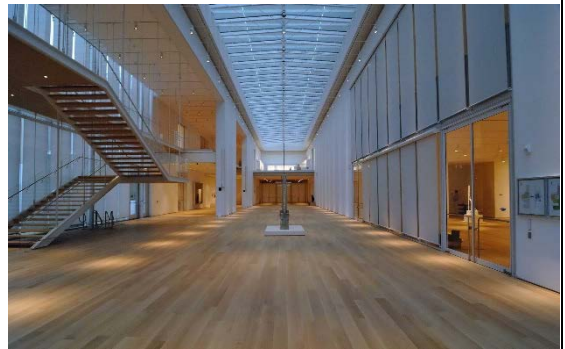

Рис.6. Приклад паралельних вертикальних площин. Сучасний корпус Чиказького Інституту Мистецтв. Арх. Р. П'яно.

Таким чином, взаєморозміщення огорожувальних частин архітектурного простору несе певні сенси, створює відчуття і організує рух відвідувачів.

3. Конфігурація простору. Просторовий синтаксис

Форма громадського простору, його планування, взаємозв'язок (конфігурація) приміщень та їх підпорядкування також визначають способи його сприйняття та містять семантичні змісти, утворюючи поліфункціональні взаємовідносини між контекстом, змістом, простором та відвідувачами.

Метод просторового синтаксису, запропонований Б. Хілліє [9,18] та О. Олійник [14,16], дозволяє виявити т.зв конфігурацію громадських просторів, тобто характер їх взаємозв'язку. Саме конфігурація громадських просторів визначає поведінкові закономірності і, таким чином, містить соціальні знання [15,16,18]. Встановлено, що характер людської активності в просторі певною мірою визначається його конфігурацією.

Принципова схема конфігурації просторів, за Олійник, має два різновиди: модель з центральним інтеграційним (розподільчим) ядром, що передбачає вільний рух і можливість ознайомлення з усіма оточуючими просторами; та лінійна, анфіладна, в якій рух є визначеним і послідовним [16].

Модель з центральним інтеграційним ядром дає можливість туристам і відвідувачам заходити в розподільчий простір різними шляхами, що зберігає враження певної свободи вибору, час від часу повертатися в центральне інтеграційне ядро, зустрічаючись з іншими відвідувачами, що створює ефект «serendipity» - «щасливих зустрічей», - і таким чином покращує соціальний досвід візиту. Ці повторні зустрічі здаються випадковими, але насправді є передбачуваним ефектом планування, ефектом «serendipity». Такі просторові конфігурації, як правило, сприймаються більш соціально захоплюючими, ніж ті, що є надмірно послідовними [16, 18].

Звідси витікає можливість використовувати синтаксичні властивості простору, щоб програмувати сприйняття і враження відвідувачів, створювати різноманітний та цікавий досвід. Конфігурація простору може також впливати на способи когнітивного відображення, передавати ненаративні, семантичні значення. Для прикладу візьмемо взаєморозміщення експонатів в музеї Кастельвеккіо (арх. К. Скарпа) [17,18]. Автором закладено у взаємозв'язок простору і експонатів навмисний конфігураційний шаблон: статуї розміщені таким чином, що їхні погляди перетинаються на осі інтегрування або між собою. При чому цей ефект розкривається лише за допомогою руху. Отже, простір не лише створює можливості зустрічей між відвідувачами, але й включає в цю спільну присутність також експонати музею – статуї.

Той самий прийом – спільної присутності – використаний в Музеї Тараса Шевченка в Каневі (арх. Л. Скорик, рис. 7). Тут ідея «перегукування» експонатів з відвідувачем, що породжує додаткові семантичні та зорові зв'язки, стала основною концепцією формування простору музею. Роздруковані великі портрети Шевченка на прозорих планшетах, крізь які проглядають інші портрети і його власні роботи, створюють враження позачасової присутності Кобзаря в просторі, його розмови з глядачем. Так інтегрованість центрального простору створює, крім зустрічей відвідувачів, можливість зустрічі з головним героєм музею.

Рис. 7. Інтер'єри експозиційних залів музею Т. Шевченка в Каневі. Арх. Л. Скорик. 2011 р.

4. Ідентичність та семантика громадських просторів.

Genius Loci, почуття місця – це те, що робить місце унікальним, впізнаваним і пам'ятним. Власне, місце формує нашу ідентичність. Громадський простір, як і текст, являє собою певним чином впорядковану сукупність об'єктів і, отже, може виступати як складний дискурс, в якому закодований цілий спектр політичних, соціальних та культурних питань.

Національна ідентичність створюється в певному історичному контексті, і є соціально та контекстуально побудованим наративом. [20]. Таким чином, саме історичне середовище, культурний ландшафт міста, його історико-культурна спадщина є тими наративами, що підтримують та посилюють більш потужний наратив - національну ідентичність.

5. Деконтекстуалізація і стайлінг. Зміна значень

Громадські простори, змінюючись у часі, іноді набувають нових, не співпадаючих з первісними, значень. Відбувається процес трансформації форм і сенсів, вилучення знаків з початкового контексту і впровадження в новий контекст, з іншими значеннями – тобто деконтекстуалізації знаків. Але це оновлення разом з тим є збереженням, відкриттям нових значень в існуючому, але оновленому просторі. «Наша епоха є не тільки епохою забуття, а й епохою відновлення пам'яті», зазначає У. Еко. [10, с.267].

Умберто Еко називає доповнення існуючих просторів новими конотаціями «стайлінгом», – тобто зміною зовнішнього вигляду із незмінним денотатом, збереженням первісної функції, коли «історія з її життєстійкістю і ненажерливістю спустошує і знову наповнює форми, позбавляє їх значення і наповнює новими смислами» [3]. Завдяки новим конотаціям підсилюються образність, емоційне забарвлення елементів архітектурного простору.

Ці семантичні культурні ознаки, що приховані в конфігурації просторів, які є носіями історії та ідентичності, Б. Гілліє [18] називає «абстрактними артефактами». Це ті культурні прояви, які існують в об'єктивному сенсі, але не в області простору-часу, як мова, музика, традиції поведінки. Абстрактні артефакти забезпечуються, підтримуються і реалізуються в архітектурному середовищі.

Б. Гілліє зазначає: «Незважаючи на цей дивний спосіб існування, абстрактні артефакти, здається, є тим, з чого складається суспільство. Ми не можемо уявити, яким би було суспільство, позбавлене його мов, характерних для нього соціальних форм поведінки, його культурних форм та інститутів». Він припускає, що саме абстрактні артефакти за допомогою просторових конфігурацій генерують поведінку людей та керують розпорошеними подіями, перетворюючи їх у деяку подобу системи.» [18]

Насправді, пише далі Б. Гілліє, абстрактні артефакти здатні як розмножуватися з часом, так і піддаватися морфогенезу, тобто мають певні внутрішні закони, що породжують їх стійкість і визначають тенденції розвитку, як це відбувається у природних системах. [18]

Отже, символіка або ідентичність простору, як абстрактні артефакти, проявляються двома способами: через *просторово-часові події*, які вони породжують; і через *конфігураційні шаблони*, які підтримують їх і дозволяють

людям генерувати та інтерпретувати їх. Метод просторового синтаксичного аналізу дає можливість використовувати конфігураційні структури для генерування просторово-часових подій і тим самим транслювати їх у майбутнє. Створюючи просторово-часові події за допомогою конфігурацій простору, ми передаємо через них абстрактні артефакти, які формують суспільство як комунікативну систему. [18]

Розглянемо, як абстрактні артефакти транслюються через конфігурацію просторів та втілюють їх семантичне значення на прикладі Єврейського музею Деніеля Лібескінда в Берліні.

Лібескінд пише, що в основу проекту Єврейського музею він поклав три принципові ідеї: підкреслити інтелектуальне та культурне значення єврейського населення Берліна для історії міста; нагадати кожному берлінцю про трагедію Голокосту; і, нарешті, усвідомити порожнечу, що залишилася в Берліні після депортації єврейського населення, як непоправну втрату у майбутньому розвитку міста та всієї Європи [21, р.26].

Цей символ порожнечі відіграє ключову роль в концепції проекту. Вона пронизує будівлю музею, навколо неї розміщується експозиція. Через неї перекинуто 60 мостів, якими проходять відвідувачі від однієї стіни музею до іншої (Рис. 8,а,б).

Шлях до експозиційних залів теж починається з порожнечі. Вхід до нової будівлі запроектований з боку існуючої барокової будівлі колишнього суду, у вестибюлі якої починається довгий драматичний спуск нижче за відмітку фундаментів, у порожній вузький тунель, що веде до залів музею. Лібескінд підкреслює, що нова і стара будівлі, як історія євреїв і Берліна, з'єднані під землею і в часі, але зовні автономні [22] (Рис. 8,в).

Від старої будівлі до нової ведуть три шляхи, три підземні дороги, що теж мають символічне значення. Перший, спрямований до основної експозиції — шлях надії, символ відродження та продовження берлінської історії. Другий тунель, що веде до Саду Хофмана, до меморіалу загиблих — шлях вигнання та еміграції єврейського народу. Нарешті, третій шлях, найкоротший, веде в сліпий глухий кут, у порожнечу Башти Голокосту — окремої споруди, спеціально збудованої у дворі. Непідготовлений глядач, що потрапить в цей глухий кут, повинен відчути на собі якщо не жах крематорію, то хоч безвихідь Голокосту [21].

Малюнок плану побудований на поєднанні двох конфігурацій, двох ліній мислення та взаємозв'язку. Одна з них — пряма (символ тієї порожнечі), але розбита на відрізки; інша зламана, але тягнеться без кінця. Малюнок ламаної лінії — символ розірваної шестикутної зірки Давида (Рис. 8в, г.).

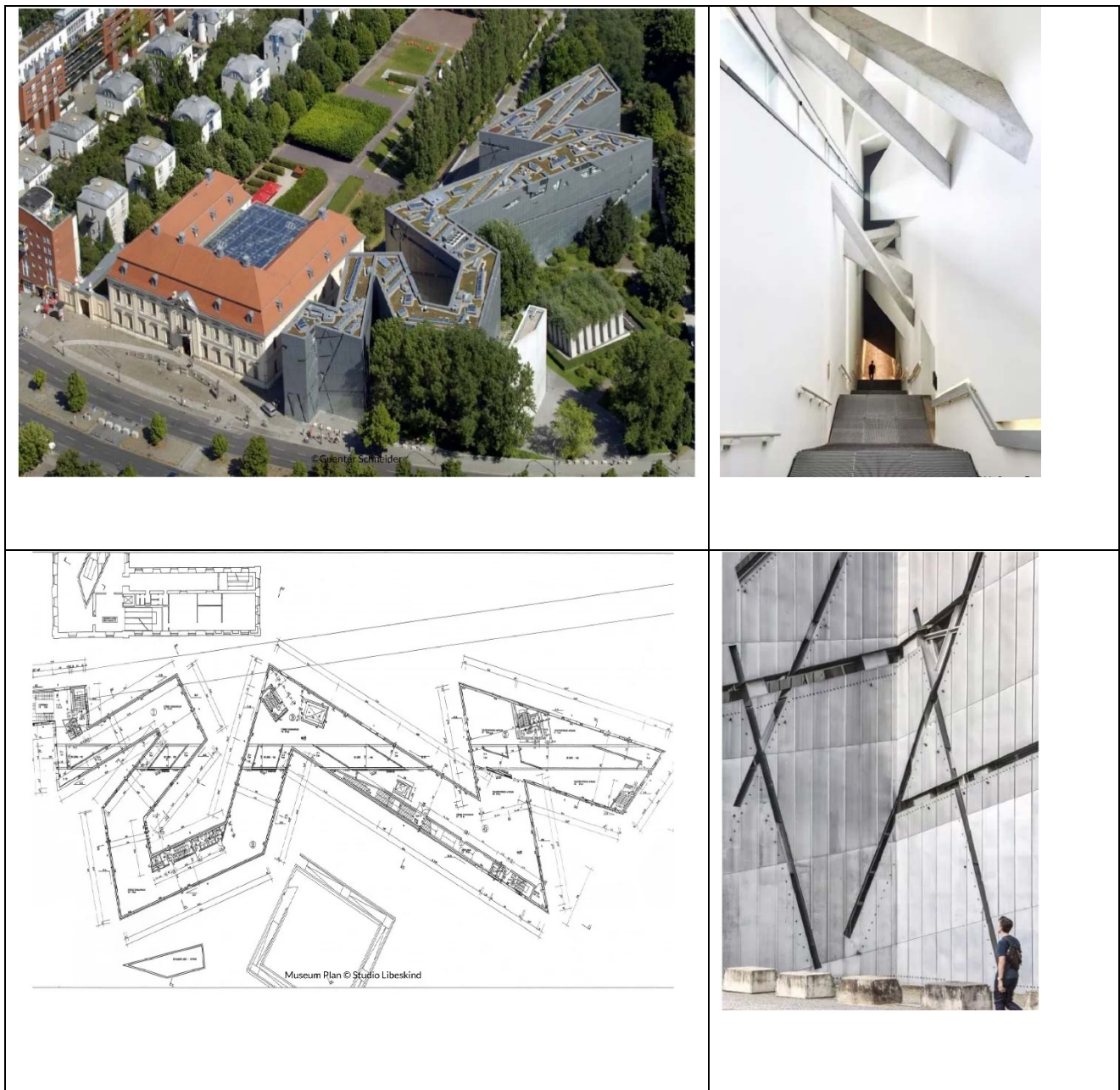

Рис.8. Єврейський Музей в Берліні. Арх. Daniel Libeskind. 2001. а) Загальний вигляд; б) Інтер'єр; в) План музею; г) Фрагмент фасаду.

Окрім того, в просторі музею Лібескінд прагнув втілити архітектурне завершення незакінченої опери Арнольда Шонберга «Мойсей і Аарон».

Таким чином, символіка Музею є багатозначною: це і невидима, ірраціонально з'єднана зірка, символ Віри; музичне завершення другого акта опери Шонберга; пам'ятник депортованим та загубленим берлінцям; і, нарешті, міський апокаліпсис з пронизливою Порожнечою, не заповненою поки нічим, крім пам'яті і жаху. Ці ідеї, як абстрактні артефакти, автору вдалося передати і транслювати за допомогою конфігурації просторів та їх взаємозв'язку. [21, р.28]

Висновок. Можна відзначити, що побудовані середовища виступають як складні організовані системи, які виражають соціальні цілі через просторову конфігурацію. Іншими словами, побудовані середовища мають ключову властивість абстрактних артефактів. Їх об'єкти є довговічнішими, ніж, наприклад, мовлення або індивідуальна поведінка, але вони по суті однакові. Вони є просторово-часовими проявами конфігураційних ідей, які також мають абстрактну форму. «Побудоване середовище є лише найтривалішим із просторово-часових проявів пристрасті людини до конфігурації». [18]. Але простір – не просто фон для соціальної поведінки, це її визначальна характеристика.

Конфігурація просторів не лише визначає соціальну поведінку та рух людей, але, накопичуючись у часі-просторі, також обумовлює ідентичність місця і його символічне значення.

При цьому для розвитку архітектури є характерним процес поступової зміни семантики, ідентичності архітектурного простору. Форма архітектурного простору, лишаючись незмінною, або трансформуючись відповідно до реконструкцій міста, отримує нову конотацію в кожному наступному поколінні. Різні епохи формують своє бачення простору і наповнюють його зміст. Разом з тим, в конфігураціях просторів міста зберігаються нашарування різних епох, які створюють його неповторний образ, збагачують і урізноманітнюють його конотативний зміст.

Література

1. Rapoport, A., "The Meaning of the Built Environment – A Nonverbal Communication Approach", Tuson: University of Arizona Press, 1990.
2. Sūdžiūtė G., "Manifestations Of Symbolism In A Contemporary Public Space", 11th Annual Conference on Architecture and Urbanism 2022: New research directions in the volatile world, Brno, Czech Republic, 2022. pp. 62-68. DOI: 10.13164/PHD.FA2022.7.
3. Олійник О. П. "Конотативна семантика міського простору", Містобудування та просторове планування, Вип. 75, 2020. С. 286-296. (Доступ: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MTP_2020_75_25).
4. Leeds-Hurwitz, W. "Semiotics and Communication: Signs, Codes, Cultures (Communication textbook Series)", Hillsdale, NJ: Laurence Erlbaum Associates, 1993. 222 p.
5. Norberg-Schulz C., "Phenomen of Place", Architectural Association Quarterly, London, Vol. 4, 1976. P. 3-10.
6. Norberg-Schulz C., "Existence, Space and Architecture. New Concepts", Praeger Publishers, New York - Washington, 1974. 120 p. (Доступ: <https://www.scribd.com/document/399929581/326413831-Existence-Space-and-Architecture-Art-eBook-pdf>).
7. Giedion S., "Space, Time and Architecture: The Growth of a New Tradition", Fifth Revised and Enlarged Edition, Harvard University Press, 1982. 960 p. (Доступ: <https://doi.org/10.2307/j.ctv1bzfzfn>).
8. Ching F. D. K., "Architecture: Form, Space & Order", 4th Edition, Hoboken, NJ: John Wiley&Sons, 2014. 447 p.

9. Hillier, B. and Hanson, J., "The Social Logic of Space", Cambridge: Cambridge University Press, 1984. Online publication date: December 2009. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511597237>.
10. Умберто Е., "Утраченная структура. Введение в семиологию", ТС "Petropolis" LLP, 1998. 432 p.
11. Krier, R., "Urban Space", Fifth edition, Academy Editions, Hong Kong, 1991. 175 p.
12. Goldberger, P., "Why architecture matters", Yale University Press, London, 2009. 304 p.
13. Foucault, M. "Of Other Spaces: Utopias and Heterotopias", *Diacritics* 16:1, 1986, pp. 22-27. (Доступ: https://monoskop.org/File:Foucault_Michel_1984_1986_Of_Other_Spaces.pdf).
14. Олійник О.П., "Просторовий синтаксис як інструмент дослідження структури та конфігурації громадського простору", *Містобудування та просторове планування*, Вип. 76, 2021, сс.195–204. <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2021.76.195-204>.
15. Dursun, P., "Space Syntax in Architectural Design", *Proceedings, 6th International Space Syntax Symposium, İstanbul, 2007*, pp.56-56.12.
16. Олійник О.П., "Особливості просторового та синтаксичного аналізу музейно-культурних комплексів", *Містобудування та просторове планування*, Вип. 81, 2022, сс. 274–286. <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2022.81.274-286>
17. Psarra S., "The Venice Variations Tracing the Architectural Imagination". (Доступ: <https://ucldigitalpress.co.uk/Book/Article/52/77/3854/>)
18. Hillier B. and Tzortzi K., "Space Syntax: The Language of Museum Space". In Book: *A Companion to Museum Studies*, Edited by Sharon MacDonald, Blackwell Publishing Ltd., 2006. pp.282-298. DOI:10.1002/9780470996836.
19. Breakwell, G., "Identity process theory", In G. Sammut, E. Andreouli, G. Gaskell, & J. Valsiner (Eds.), *The Cambridge handbook of social representations*, Cambridge University Press, 2015, pp. 250–266. <https://doi.org/10.1017/CBO9781107323650.021>.
20. Gospodini A., "European cities and place-identity", *Discussion Paper Series*, Vol. 8(2), 2002, pp.19-36.
21. Олейник Е., "Либекинд и Пустота". *Архитектура и Престиж*, Вип.2, 2000, pp.26-28.
22. "Jewish Museum Berlin", Studio Libeskind. Architecture. Design (Accessed: <https://libeskind.com/work/jewish-museum-berlin/>).

D.Sc. in Arch., Professor **Oliynyk Olena**,
National Academy of Fine Arts and Architecture, Ukraine

SEMANTICS OF PUBLIC SPACES AS A REFLECTION OF THEIR CONFIGURATIONAL STRUCTURE

The author studies the semantic features of public spaces using methods of syntactic analysis, in particular the concept of connotation, which in this article is associated with the concept of identity. The influence of the mutual arrangement of the enclosing parts of the space and its configurational characteristics on the hidden meanings, symbolism of the space and, accordingly, the social behavior of people is traced. It is established that the configuration of public spaces determines the potential directions of movement and the nature of the activities of visitors, shapes their behavior and, thus, translates certain narratives and transmits social knowledge. It is determined

that abstract artifacts that are carriers of history and identity are contained precisely in the configuration of spaces, and accordingly can be laid in the process of space formation. The method of spatial syntactic analysis makes it possible to study configurational structures, project them in space-time and thereby translate them into the future. The author traces the connotation and semantics of architectural space using the example of the Jewish Museum in Berlin. It is determined that the configuration and form of the museum space create abstract artifacts that embody the author's concept and influence the social behavior of visitors. It is established that in the process of evolution, architectural space can acquire new meanings, changing connotations. Existing historical spaces in the process of such "styling" are supplemented with new connotations.

Keywords: architectural theory; public space; national identity; symbolism; connotative semantics; spatial syntax; configuration of spaces.

REFERENCES

1. Rapoport, A., "The Meaning of the Built Environment – A Nonverbal Communication Approach", Tucson: University of Arizona Press, 1990. {in English}.
2. Sūdžiūtė G., "Manifestations Of Symbolism In A Contemporary Public Space", 11th Annual Conference on Architecture and Urbanism 2022: New research directions in the volatile world, Brno, Czech Republic, 2022. pp. 62-68. DOI: 10.13164/PHD.FA2022.7. {in English}.
3. Oliinyk O.P. "Konotatyvna semantyka miskoho prostoru", *Mistobuduvannia ta prostorove planuvannia*, Vyp. 75, 2020. Pp. 286-296. (Accessed: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MTP_2020_75_25) {in Ukrainian}.
4. Leeds-Hurwitz, W. "Semiotics and Communication: Signs, Codes, Cultures (Communication textbook Series)", Hillsdale, NJ: Laurence Erlbaum Associates, 1993. 222 p. {in English}.
5. Norberg-Schulz C., "Phenomen of Place", *Architectural Association Quarterly*, London, Vol. 4, 1976. P. 3-10. {in English}.
6. Norberg-Schulz C., "Existence, Space and Architecture. New Concepts", Praeger Publishers, New York - Washington, 1974. 120 p. (Accessed: <https://www.scribd.com/document/399929581/326413831-Existence-Space-and-Architecture-Art-eBook-pdf>). {in English}.
7. Giedion S., "Space, Time and Architecture: The Growth of a New Tradition", Fifth Revised and Enlarged Edition, Harvard University Press, 1982. 960 p. (Accessed: <https://doi.org/10.2307/j.ctv1bzfnzf>). {in English}.
8. Ching F.D.K., "Architecture: Form, Space & Order", 4th Edition, Hoboken, NJ: John Wiley&Sons, 2014. 447 p. {in English}.

9. Hillier, B. and Hanson, J., "The Social Logic of Space", Cambridge: Cambridge University Press, 1984. Online publication date: December 2009. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511597237>. {in English}.
10. Umberto E., "Utrachennaia struktura. Vvedeniye v semyolohyiu ", TC "Petropolis" LLP, 1998. 432 p. {In Russian}
11. Krier, R., "Urban Space", Fifth edition, Academy Editions, Hong Kong, 1991. 175 p. {in English}.
12. Goldberger, P., "Why architecture matters", Yale University Press, London, 2009. 304 p. {in English}.
13. Foucault, M. "Of Other Spaces: Utopias and Heterotopias", *Diacritics* 16:1, 1986, pp. 22-27. (Accessed: https://monoskop.org/File:Foucault_Michel_1984_1986_Of_Other_Spaces.pdf). {in English}.
14. Oliinyk O.P., "Prostorovyi syntaksys yak instrument doslidzhennia struktury ta konfiguracyi hromadskoho prostoru", *Mistobuduvannia ta prostorove planuvannia*, Vyp. 76, 2021, pp.195–204. <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2021.76.195-204>. {in Ukrainian}.
15. Dursun, P., "Space Syntax in Architectural Design", *Proceedings, 6th International Space Syntax Symposium, İstanbul, 2007*, pp.56-56.12. {in English}.
16. Oliinyk O.P., "Osoblyvosti prostorovoho ta syntaktychnoho analizu muzeino-kulturnykh kompleksiv", *Mistobuduvannia ta prostorove planuvannia*, Vyp.. 81, 2022, cc. 274–286. <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2022.81.274-286> {in Ukrainian}.
17. Psarra S., "The Venice Variations Tracing the Architectural Imagination". Accessed: <https://ucldigitalpress.co.uk/Book/Article/52/77/3854/>. {in English}.
18. Hillier B. and Tzortzi K., "Space Syntax: The Language of Museum Space". In *Book: A Companion to Museum Studies*, Edited by Sharon MacDonald, Blackwell Publishing Ltd., 2006. pp.282-298. DOI:10.1002/9780470996836. {in English}.
19. Breakwell, G., "Identity process theory", In G. Sammut, E. Andreouli, G. Gaskell, & J. Valsiner (Eds.), *The Cambridge handbook of social representations*, Cambridge University Press, 2015, pp. 250–266. <https://doi.org/10.1017/CBO9781107323650.021>. {in English}.
20. Gospodini A., "European cities and place-identity", *Discussion Paper Series*, Vol. 8(2), 2002, pp.19-36. {in English}.
21. Oleinyk E., "Lybeskynd y Pustota". *Arkhytektura y Prestyzh*, Vyp.2, 2000, pp.26-28 {in Russian}.
22. "Jewish Museum Berlin", Studio Libeskind. Architecture. Design (Accessed: <https://libeskind.com/work/jewish-museum-berlin/>). {in English}.